

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

КОСТОВ И ЯНКОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 1509/05 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

22 април 2010 г.

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал.2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Костов и Янков срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като Отделение в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Марк Вилигер (Mark Villiger),
Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),
Здравка Калайджиева, *съдии*,
и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на*

Отделението,

след проведено закрито заседание на 23 март 2010 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 1509/05 г.) срещу Република България, подадена на 14 декември 2004 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от българските граждани г-н Асен Ангелов Костов и г-н Христо Янков Янков (“жалбоподателите”).

2. Жалбоподателите са представлявани от г-жа С. Стефанова и г-н А. Атанасов – адвокати, практикуващ в град Пловдив. Българското правителство („правителството”) е представлявано от своя агент, г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

3. На 30 септември 2008 г. Съдът решава да изпрати уведомление до правителството за оплакванията, свързани с продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателите и липсата на правно средство за защита в това отношение. Съдът решава също да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на жалбата (чл. 29, ал. 3 от Конвенцията). Останалите оплаквания на жалбоподателите са отхвърлени като недопустими.

ФАКТИТЕ**ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

4. Жалбоподателите са родени съответно през 1961 и 1966 г. в село Стряма.

5. На различни дати през 1991 г. е образувано наказателно производство срещу жалбоподателите и четири други лица. Жалбоподателите са обвинени в кражба на автомобилна гума. Обвинителният акт срещу тях е внесен в съда на 29 юни 1992 г.

6. На 3 декември 1992 г. Пловдивският окръжен съд връща делото на разследващите органи, като установява процесуални нарушения.

7. До септември 1998 г., когато един от обвиняемите е разпитан, не са предприети никакви следствени действия. През следващите месеци останалите обвиняеми също са разпитани и са събрани други доказателства.

8. На няколко пъти през тези месеци прокурор от Пловдивската окръжна прокуратура указва на разследващите органи да предприемат допълнителни следствени действия и да отстранят предишни процесуални нарушения.

9. На неуточнена дата към края на 1998 г. разследването е приключено. Прокуратурата внася обвинителния акт в Пловдивския окръжен съд и жалбоподателите са изправени пред съда.

10. С решение от 24 юни 2002 г. Пловдивският окръжен съд оправдава жалбоподателите. Един от останалите обвиняеми също е оправдан, а другите са осъдени и получават условни присъди.

11. Прокуратурата протестира решението. На 8 октомври 2004 г. Пловдивският апелативен съд потвърждава изцяло решението на окръжния съд. Като потвърждава условните присъди на трима от обвиняемите, апелативният съд отбелязва и прекомерната продължителност на производството, като установява, че

“наказателното производство [е било] предмет на прекомерни забавяния, без да са били налице обективни причини за това”.

12. След подадена касационна жалба от прокуратурата, на 1 ноември 2005 г. Върховният касационен съд потвърждава решенията на долните инстанции и повтаря изводите на апелативния съд по отношение на прекомерната продължителност на производството.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6 АЛ. 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

13. Жалбоподателите се оплакват, че продължителността на наказателното производство срещу тях е несъвместима с изискването за „разумен срок“, постановено в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, който, доколкото е приложим, гласи следното:

“Всяко лице, при решаването на правен спор относно ... основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок, от ... съд ...”

14. Правителството твърди, че жалбоподателите не са изчерпали наличните вътрешноправни средства за защита, както се изисква от член 35, ал. 1 от Конвенцията, тъй като не са обжалвали постановленията на прокуратурата, с които на разследващите органи са възложени допълнителни следствени действия или такива с цел отстраняване на процесуални нарушения (вж. параграф 8 по-горе), за да ускорят по този начин производството. По отношение на оплакванията по същество правителството счита, че срокът на производството не е бил неразумен, предвид сложността на случая и факта, че е имало няколко обвиняеми.

15. Жалбоподателите оспорват тези твърдения.

А. Допустимост

16. Съдът отбелязва, че правителството повдига възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита (вж. параграф 14 по-горе). Съдът отбелязва също, че жалбоподателите действително не са обжалвали постановленията на прокуратурата, както е посочено от правителството. Съдът обаче не счита, че жалбоподателите е трябвало да обжалват постановления, които по същество са били в тяхна полза, тъй като прокуратурата е възложила по-нататъшни следствени действия и отстраняване на предходни процесуални нарушения. Освен това тези постановления, издадени в рамките на няколко месеца (вж. параграф 8 по-горе), не са причинили съществено забавяне и евентуалното им обжалване от страна на жалбоподателите не би довело до съществено ускоряване на производството. Поради тези съображения Съдът отхвърля възражението на правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

17. Съдът също така отбелязва, че настоящото оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията или недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

18. Съдът отбелязва, че наказателното производство срещу жалбоподателите започва през 1991 г. (вж. параграф 5 по-горе). Срокът, който следва да бъде взет предвид, обаче започва да тече едва от 7 септември 1992 г., когато Конвенцията влиза в сила за България. Към този момент наказателното производство е в досъдебна фаза. Въпросният срок продължава до 1 ноември 2005 г., когато Върховният касационен съд се произнася с окончателно решение (вж. параграф 12 по-горе). Следователно срокът на наказателното производство трае тринадесет години, един месец и двадесет и четири дни за досъдебното производство и три инстанции.

19. Съдът припомня, че разумността на продължителността на производството следва да се преценява в светлината на обстоятелствата по делото и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателите и на съответните власти (вж., наред с много други източници, *Пелисие и Саси срещу Франция (Pélissier and Sassi v. France)* [ГК], № 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II).

20. Съдът често е установявал нарушения на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по дела, повдигащи въпроси, подобни на този по настоящото дело (вж. *Пелисие и Саси срещу Франция*, цитирано по-горе). В настоящото дело Съдът отбелязва, че дори националните съдилища са признали, че наказателното производство е продължило неразумно дълго (вж. параграфи 11 – 12 по-горе). След като разгледа всички представени пред него материали, Съдът не намира причина да достигне до различно заключение по настоящото дело. Съдът по-специално отбелязва, че производството е продължило над 13 години (вж. параграф 18 по-горе), като не са установени съществени забавяния по вина на жалбоподателите. От друга страна, бездействието на властите в продължение на почти шест години – от края на 1992 г. до септември 1998 г. (вж. параграфи 6 – 7 по-горе) – е довело до значително забавяне.

21. Предвид горното Съдът заключава, че в настоящото дело е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

22. Жалбоподателите се оплакват също така, че не са разполагали с ефективно вътрешноправно средство за защита по отношение продължителността на производството. Чл. 13 гласи следното:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в [тази] Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

23. Правителството не коментира това оплакване.

А. Допустимост

24. Съдът отбелязва, че това оплакване е свързано с разгледаното по-горе и следователно също трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

25. Съдът припомня, че чл. 13 гарантира наличието на ефективно вътрешноправно средство за защита пред национален орган за твърдено нарушение на изискването по чл. 6, ал. 1 делото да бъде

разгледано в разумен срок. Вътрешноправните средства за защита, които са на разположение на страна в съдебен процес за повдигане на оплакване относно продължителността на производството, са „ефективни“ по смисъла на чл. 13, ако предотвратяват твърдяното нарушение или неговото продължаване, или осигуряват адекватно обезщетение за вече възникнало нарушение (вж. *Кудла срещу Полша* (*Kudla v. Poland*) [ГК], № 30210/96, § 156-7, ЕСПЧ 2000-XI).

26. В настоящото дело Съдът припомня направеното по-горе заключение (вж. параграф 16), че обжалване на постановленията на прокуратурата, с които се указват по-нататъшни следствени действия или такива по отстраняване на процесуални нарушения, не представлява ефективно правно средство за защита. Съдът не е уведомен за наличието на друго правно средство за защита, което би могло да предотврати нарушението на чл. 6, ал. 1 или неговото продължаване, или да осигури адекватно обезщетение.

27. Ето защо Съдът заключава, че е налице нарушение на чл. 13 от Конвенцията поради липса в националното законодателство на ефективни правни средства за защита срещу продължителността на наказателното производство.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

28. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

“Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

A. Вреди

29. Жалбоподателите претендират по 15 000 евро (EUR) всеки за претърпени неимуществени вреди.

30. Правителството твърди, че тези претенции са прекомерни.

31. Съдът счита, че жалбоподателите би трябвало да са претърпели безпокойство и страдание в резултат от установените по делото нарушения на техните права. Решавайки по справедливост, Съдът присъжда на всеки от тях обезщетение в размер на 3 500 евро за претърпени неимуществени вреди.

Б. Разноски

32. Жалбоподателите претендират също така 3 235 евро за разноски, направени пред Съда. В подкрепа на искането си те представят почасова справка за извършена правна работа от техните процесуални представители г-жа Стефанова и г-н Атанасов. Те също

така искат сумата, присъдена им от Съда по този иск, да бъде платена директно по банковите сметки на г-жа Стефанова и г-н Атанасов.

33. Правителството твърди, че искът е прекомерен.

34. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В настоящия случай, предвид обстоятелствата по делото и посочените по-горе критерии, Съдът счита за разумно да присъди сумата от 600 евро за разноски по всички искове.

В. Лихва за забава

35. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по отношение прекомерната продължителност на наказателното производство срещу жалбоподателите;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 13 от Конвенцията по отношение липсата на ефективни правни средства за защита по отношение продължителността на производството;
4. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати на жалбоподателите в срок от три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила съгласно чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, следните суми в левова равностойност към датата на плащането:
 - (i) по EUR 3 500 (три хиляди и петстотин евро) за неимуществени вреди на всеки от жалбоподателите, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;
 - (ii) общо на двамата жалбоподатели EUR 600 (шестстотин евро) за разноски, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателите върху тази сума, като сумата да бъде преведена директно по банковите сметки на процесуалните им представители;

(б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

5. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 22 април 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател